

Jerzy Duma

Ewa Rzetelska-Feleszko (1932-2009)

Prace Językoznawcze 11, 5-7

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WSPOMNIENIA

Jerzy Duma
Olsztyn

**Ewa Rzetelska-Feleszko
(1932–2009)**

22 lutego 2009 r. odeszła od nas Profesor dr hab. Ewa Rzetelska-Feleszko. Całe swoje twórcze życie naukowe związała z powołanym do istnienia w 1954 r. Zakładem Słowianoznawstwa, później Instytutem Słowianoznawstwa, przekształconym po 1990 r. w Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Szczególnym autorytetem naukowym był dla Niej pierwszy kierownik Zakładu – profesor Zdzisław Stieber – uczony o światowych kontaktach i zdolny organizator nauki. Profesor Stieber przyjął Ją do prowadzonych od lat pięćdziesiątych ubiegłego wieku prac nad *Atlasem językowym Kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich* i to on – obok takich mistrzów, jak ojciec polskiej dialektologii Kazimierz Nitsch i liczne grono znamienitych krakowskich językoznawców – po zakończonych studiach polonistycznych w Krakowie, ostatecznie ukształtował Jej zainteresowania dialektami kaszubskimi oraz przeszłością Pomorza Zachodniego, rozszerzył horyzonty o znajomość problematyki łużyckiej i czeskiej oraz pozwolił na nawiązanie kontaktów ze sławistami pracującymi za granicą.

W swej ostatniej, bardzo osobistej książce *Życie we wspomnieniach* (Warszawa–Kraków 2008) Profesor Ewa Feleszko wyznaje, że wielką radość sprawiała Jej praca naukowa w Instytucie Sławistyki w Warszawie. Oddała się jej całym sercem, zdobywając, jakby przy okazji, kolejne stopnie naukowe. Jej praca doktorska *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (Wrocław 1973) była oceniana jako „spełniająca kryteria rozpraw habilitacyjnych”.

Opracowywanie dużych tematów badawczych przez poszczególne zespoły w Instytucie Polskiej Akademii Nauk szczególnie odpowiadało młodej i energicznej przyszłej Pani Profesor. Potrafiła docenić ich wagę naukową i poświęcała się im – jak to sama określała – „ze wściekłą energią”, pozostając czynną naukowo prawie do końca swych dni. Poza tym zawsze wierzyła, że prace prowadzone przez Akademię mają fundamentalne znaczenie dla nauki polskiej ze

względu na ich bardzo szeroki zakres materiałowy i tematyczny, co wymagało wyteżonej pracy zespołu współpracowników.

Szczególnie ciężki dla całego Instytutu, a zwłaszcza dla Profesor Ewy Rzetelskiej-Feleszko, był okres stanu wojennego, gdyż jako działacz NSZZ „Solidarność” (była przewodniczącą naszego koła) podlegała różnym szykanom ze strony partyjnej dyrekcji. Jej habilitacja ukazała się okrojona materiałowo, zwlecano z nadaniem profesury itp. Mimo to udało Jej się wydać parę pozycji we współpracy z Niemcami (z zakresu hydronimii pomorskiej), a po odzyskaniu niepodległości w 1989 roku nawiązać ożywioną współpracę międzynarodową. Efekty były wspaniałe. Najbardziej szczyła się opracowaniem, do którego zmobilizowała duże grono wybitnych uczonych ze wszystkich krajów słowiańskich oraz slawistów niemieckich. Pod Jej naczelną redakcją powstała dwutomowa *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia* (Warszawa–Kraków 2002–2003), a wcześniej *Polskie nazwy własne. Encyklopedia* (Warszawa–Kraków 1998, drugie wydanie 2005). Jednocześnie kontynuowane były w Instytucie prace z zakresu nazewnictwa Pomorza Zachodniego. Powstały kolejno opisy nazw rzek pomorskich (Wrocław 1977) oraz opracowania dawnych słowiańskich nazw miejscowości województwa koszalińskiego (Wrocław 1985) i szczecińskiego (Warszawa 1991). Pewne podsumowanie tych prac (choć niepełne) stanowi tom *Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych* (Warszawa 1996). W niektórych pracach (od 1972 r.) miałem szczęście i zaszczyt z Profesor Ewą Rzetelską-Feleszko współpracować, zdobywając wiedzę polonistyczną i onomastyczną.

Pani Profesor Ewa Rzetelska-Feleszko była czynnym członkiem wielu towarzystw naukowych, a w Instytucie Slawistyki PAN w latach 1990–1996 pełniła funkcję dyrektora. Udało się Jej powiązać działalność naukową z organizacyjną. Ceniła sobie zwłaszcza członkostwo w Towarzystwie Naukowym Warszawskim, gdzie od połowy 1993 r. przewodniczyła Językowej Komisji Slawistycznej przy Wydziale I, a od 1995 r. została Sekretarzem Generalnym TNW. Zawsze dbała o prestiż i poziom naukowy kierowanych przez siebie instytucji i organizacji, potrafiła zdobyć na ich działalność fundusze ze współpracy europejskiej, z grantów i fundacji. Była pod tym względem osobą niezastąpioną.

Mimo że po przejściu na emeryturę Jej kontakty z Instytutem Slawistyki nieco się osłabiły, prowadziliśmy wspólne prace nad zbieraniem materiałów i redakcją haseł do nowego wielkiego dzieła, jakim ma być dwutomowe opracowanie *Nazw terenowych Pomorza Zachodniego zawierających elementy słowiańskie* (tom I A–O, Warszawa 2008) z ewentualnym trzecim tomem syntetycznym. Pani Profesor doczekała się jeszcze (dzięki pomocy dyrekcji Instytutu oraz życzliwości Wydawnictwa SOW) wydania tomu pierwszego, który na początku 2009 r. wspólnie rozsyłaliśmy zaprzyjaźnionym onomastom i ośrodkom naukowym.

W 1997 r. ukazała się książka jubileuszowa dedykowana Pani Profesor Ewie Rzetelskiej-Feleszko pt. *Onomastyka i dialektologia* (Warszawa 1997), gdzie zamieszczony został szczegółowy biogram Jubilatki pióra profesor Hanny Popowskiej-Taborskiej oraz bibliografia Jej prac (oczywiście niepełna, bo po roku 1997 powstały jeszcze liczne ważne publikacje).

Jej wielką miłością były Warmia i Mazury, gdzie chętnie przebywała u swojej córki nad Krutynią i gdzie w Grabowie spoczęła obok swego męża i zmarłego tragicznie wnuka.

Warszawa–Olsztyn 2009 rok